

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ “Η ζωή και το έργο του Ελευθέριου Βενιζέλου”

Γενική περιγραφή

Το διδακτικό αυτό σενάριο αφορά στην ανίχνευση και κατανόηση της προσωπικότητας του Ελευθέριου Βενιζέλου, με τη βοήθεια ιστορικών πηγών και της σύγχρονης ψηφιακής τεχνολογίας. Παράλληλα με τη μελέτη των πληροφοριών, που υπάρχουν στο σχολικό βιβλίο, για την περίοδο που έζησε και έδρασε ο Ελευθέριος Βενιζέλος και σε βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης, οι μαθητές θα αντλήσουν πληροφορίες για τη ζωή, τη δράση και το έργο του. Το παρόν διδακτικό σενάριο στοχεύει, αφενός μεν, στην εξοικείωση των μαθητών με την φυσιογνωμία του Ελευθέριου Βενιζέλου, αφετέρου δε, γίνεται μια προσπάθεια ανάδειξης και ουσιαστικής κατανόησης του ευρύτερου πολιτικού και κοινωνικού πλαισίου, στο οποίο ο Βενιζέλος έδρασε πολιτικά. Παράλληλα, η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) δημιουργεί ένα ελκυστικό περιβάλλον διδασκαλίας, η οποία ξεφεύγει από τα στενά όρια της αίθουσας και «απλώνεται» σε αναζητήσεις και παρουσιάσεις ενός πολυποίκιλου υλικού.

Γνωστικό αντικείμενο

Το παρόν διδακτικό σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί σε μαθητές και μαθητές Γ' Γυμνασίου, λαμβάνοντας υπόψη το 6^ο κεφάλαιο του σχολικού βιβλίου Ιστορίας: «*Η Ελλάδα από το κίνημα στο Γουδί έως το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων (1913)*». Το συγκεκριμένο σενάριο είναι συμβατό με τους στόχους του Αναλυτικού προγράμματος Σπουδών (ΑΠΣ) του μαθήματος της Ιστορίας, καθώς μέσα από την παρουσίαση της φυσιογνωμίας του Βενιζέλου δίνεται στους μαθητές η ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την προσπάθεια του Βενιζέλου για εθνική ένωση και εκσυγχρονισμό.

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές

Στο εν λόγω διδακτικό σενάριο εμπλέκονται η Ιστορία, η Γεωγραφία και η Κοινωνιολογία.

Προαπαιτούμενες γνώσεις

Οι μαθητές/τριες προσδοκείται ότι θα αποκτήσουν, αλλά και θα εμπλουτίσουν γνώσεις, που αφορούν στην χρονική περίοδο στην οποία αναφέρεται το σενάριο.

Διάρκεια σεναρίου

Η προτεινόμενη διάρκεια είναι 4 διδακτικές ώρες.

Διδακτικοί στόχοι

Ως προς το περιεχόμενο. Οι μαθητές/τριες:

- να γνωρίσουν τη ζωή και το έργο του Ελευθέριου Βενιζέλου,
- να κατανοήσουν τις ενέργειες και τις δράσεις του αναφορικά με την πολιτικές εξελίξεις της εποχής,
- να αντιληφθούν τη σημασία της προσφοράς του Βενιζέλου αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό της Ελλάδας και της Ένωσής της.

Ως προς τις έννοιες της ιστορικής επιστήμης. Οι μαθητές/τριες:

- να κατανοήσουν την εξέλιξη της εκάστοτε πολιτικής και κοινωνικής πραγματικότητας,
- να γνωρίσουν τα κύρια ιστορικά γεγονότα, που συνέβαλαν στην εξέλιξη της ζωής του Ελευθέριου Βενιζέλου, καθώς και στο κατά πόσο οι δράσεις του επηρέασαν την σύγχρονη Ελληνική ιστορία,
- να κατανοήσουν τις απόψεις του Ελευθέριου Βενιζέλου και των αποφάσεων που έλαβε,
- να σχηματίσουν, ερχόμενοι/ες σε επαφή με μια πληθώρα ιστορικών γεγονότων, μια πολυπρισματική οπτική του θέματος.

Διδακτικό υλικό

- Σχολικό βιβλίο Ιστορίας Γ' Γυμνασίου (<http://ebooks.edu.gr/ebooks/>)
- Συλλογή δεδομένων από ερωτηματολόγιο

<http://www.elia.org.gr>

<http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/index.html>

<http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=node&cnode=488>

<https://www.youtube.com/watch?v=MWHIIaeDIJM&t=9s>

Προτεινόμενες δραστηριότητες

Την 1η διδακτική ώρα δείχνουμε στους μαθητές κάποιες φωτογραφίες από το σπίτι του Ελευθέριου Βενιζέλου στα Χανιά. Με αφορμή αυτές τις φωτογραφίες, ρωτάμε τους μαθητές αν γνωρίζουν από που προέρχονται οι φωτογραφίες, αν έχουν επισκεφτεί αυτόν τον χώρο ή έχουν ακούσει κάτι για αυτόν, αν έχουν ακούσει για τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή, με την προϋπόθεση ότι έχουμε πρόσβαση στο διαδίκτυο, προβάλλουμε στους μαθητές ένα βίντεο με το σπίτι του Ελευθέριου Βενιζέλου στα Χανιά (πηγή: <https://www.youtube.com/watch?v=MWHIaeDIJM&t=9s>: Οικία Ελευθερίου Βενιζέλου - Χαλέπα Χανίων). Στη συνέχεια, σχεδιάζουμε τον εννοιολογικό χάρτη της ενότητας με τις βασικές θεματικές ενότητες, που χρήζουν ιστορικής διερεύνησης. Κάθε ενότητα θα αποτελέσει και το θέμα εργασίας της κάθε ομάδας. Πιο συγκεκριμένα, οι θεματικές ενότητες είναι οι εξής: (α) Ζωή, (β) Πολιτικό Έργο, (γ) Οικεία- Μουσείο Ελευθερίου Βενιζέλου, (δ) Ενημέρωση Κοινού.

Τη δεύτερη διδακτική ώρα, οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες εργασίας (4 ομάδες) και αναλαμβάνουν ένα από τα παραπάνω θέματα. Η ομάδα που έχει αναλάβει την ενότητα σχετικά με την ζωή του Ελευθέριου Βενιζέλου, συγκεντρώνει πληροφορίες από το διαδίκτυο ή άλλο διαθέσιμο έντυπο και/ή ηλεκτρονικό υλικό. Οι πληροφορίες αυτές θα αφορούν τον τόπο γέννησης, τις σπουδές, τα στοιχεία της επαγγελματικής πορείας, κ.ά. Μπορούμε να ενθαρρύνουμε τους μαθητές να δημιουργήσουν ένα κολλάζ από φωτογραφίες (μέσω του <https://piccollage.com/>), που αποτυπώνουν τους σταθμούς της ζωής του Ελευθέριου Βενιζέλου, τοποθετώντας κατά κύριο λόγο ημερομηνίες, που λειτουργούν ως ορόσημα στην πολιτική του πορεία, όπως λόγου χάρη η υπογραφή της Συνθήκης της Λοζάνης στις 24 Ιουλίου του 1923. Αξιοποιήσιμη ηλεκτρονική πηγή αποτελεί το Ε.Λ.Ι.Α <http://www.elia.org.gr>, από την οποία οι μαθητές μπορούν να αντλήσουν υλικό από φωτογραφίες και οπτικοακουστικό υλικό της εποχής. Θα μπορούσαμε επίσης να αναφέρουμε την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, η οποία εκτός από πληροφορίες λογοτεχνικού πεδίου περιλαμβάνει στοιχεία ιστορικής φύσης, με κυριότερο την ιστορική αναδρομή σημαντικών σημείων της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας <http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/index.html>

Η ομάδα που έχει αναλάβει την ενότητα σχετικά με το πολιτικό έργο του Ελευθερίου Βενιζέλου συγκεντρώνει πληροφορίες από το διαδίκτυο ή από άλλο έντυπο και/ή ηλεκτρονικό υλικό σχετικά με τις ιστορικές συνθήκες της Ελλάδας την περίοδο, όπου ο Βενιζέλος έζησε και κυρίως την εποχή, που εμφανίστηκε στον πολιτικό στίβο της χώρας.

Οι μαθητές, αφού εντοπίσουν τα βασικά σημεία του πολιτικού έργου του, καλούνται να αναζητήσουν πληροφορίες σχετικά με την πολιτική και κοινωνική κατάσταση της χώρας εκείνη την περίοδο. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η ικανότητα συσχέτισης γεγονότων, ώστε οι μαθητές να αντιληφθούν τη σχέση αιτίας και αιτιατού, καθώς κάθε πολιτική προσωπικότητα σφυρηλατείται μέσα σε ένα συγκεκριμένο ιστορικό και πολιτικό περιβάλλον, το οποίο έχει ως απότοκο συγκεκριμένες θέσεις και ιδέες της εκάστοτε προσωπικότητας. Το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου Ε.ΚΕ.ΒΙ <http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=node&cnode=488> μέσα από την ψηφιοποίηση περιοδικών δίνει αυτή τη δυνατότητα.

Η επόμενη ομάδα έχει ως κύριο στόχο να παρουσιάσει την οικεία-μουσείο του Ελευθέριου Βενιζέλου στα Χανιά. Μέσα από την ενέργεια αυτή οι μαθητές θα κατανοήσουν ότι η ιστορία στο σύνολο της δεν αποτελεί μια έννοια ακαθόριστη και δυσνόητη, αλλά κάθε τι που συμβαίνει, αποτελεί εν τέλει ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας. Ως εκ τούτου, οι μαθητές προβάλλοντας εικόνες από την οικεία του Βενιζέλου, παρουσιάζοντας συνολικά τον χώρο, κατανοούν ασυναίσθητα τον Βενιζέλο ως μια προσωπικότητα υπαρκτή, που έδρασε και έζησε σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Οι μαθητές τείνουν να αντιμετωπίζουν τις ιστορικές προσωπικότητες με έναν τρόπο ψυχρό και αποστασιοποιημένο. Προβάλλοντας, λοιπόν, οι μαθητές την οικεία του και αντικείμενα του Βενιζέλου εξοικειώνονται με τα στοιχεία της προσωπικότητάς του.

Η ομάδα που έχει αναλάβει την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τον Ελευθέριο Βενιζέλο θα αναλάβει τη δημιουργία ενός ερωτηματολογίου σχετικά με τις γνώσεις των συμμαθητών τους από το σχολείο τους και των καθηγητών τους. Τα ερωτηματολόγια θα μπορούσαν να συνταχθούν μετά από αλληλεπίδραση των μαθητών με τις άλλες ομάδες, ώστε να τους αναφέρουν τα στοιχεία που θεωρούν πιο σημαντικά από τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει. Κάποια παραδείγματα ερωτήσεων θα μπορούσαν να είναι: Έχετε ακούσει για τον Ελευθέριο Βενιζέλο; Από που έχετε μάθει για την ζωή του (οικογένεια, σχολείο, διαδίκτυο, μέσα ενημέρωσης); Ποιος ήταν ο ρόλος του Ελευθέριου Βενιζέλου στη σύγχρονη ιστορία; Έχετε επισκεφθεί την οικεία του; Στην συνέχεια, οι μαθητές αφού συλλέξουν απαντήσεις από τα ερωτηματολόγια καλούνται να τα παρουσιάσουν, μέσα από γραφικές αναπαραστάσεις, και να προτείνουν λύσεις για την ενημέρωση των συμμαθητών τους, αλλά και των υπόλοιπων κατοίκων της πόλης σχετικά με τη ζωή του Ελευθέριου Βενιζέλου.

Την 3^η διδακτική ώρα οι μαθητές από κάθε ομάδα ορίζουν έναν εκπρόσωπο που έχει αναλάβει να παρουσιάσει τα ευρήματά τους μέσα σε μία σύντομη παρουσίαση 5'. Οι μαθητές θα μπορούσαν να παρουσιάσουν είτε μέσω του PowerPoint είτε μέσω κολλάζ και χειροτεχνιών, που θα έχουν δημιουργήσει.

Τέλος, την τέταρτη διδακτική ώρα, μέσα από συζήτηση στην τάξη και τη συμπλήρωση του αρχικού εννοιολογικού χάρτη οι μαθητές αναφέρουν τις κύριες λέξεις-κλειδιά που σχετίζονται με την κάθε αρχική έννοια και συζητούν για τα συναισθήματά τους σχετικά με την διδακτική ενότητα που παρακολούθησαν. Οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν ένα φύλλο αξιολόγησης προκειμένου να λάβει ο εκπαιδευτικός μια ανατροφοδότηση για τον βαθμό επιτυχίας της διεξαγωγής της παρούσας ενότητας. Στο φύλλο εργασίας που ακολουθεί οι μαθητές μέσα από ερωτήσεις ανοιχτού τύπου απαντούν σε κριτικές ερωτήσεις σχετικές με την ζωή και το έργο του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Παιδαγωγική θεωρία

Κρίνεται κατάλληλη στις προαναφερθείσες συνθήκες η υιοθέτηση της θεωρίας του εποικοδομισμού από τον/την εκπαιδευτικό, ώστε η γνώση να μην αποτελέσει μια διαδικασία επιβαλλόμενη και παθητική. Στο σενάριο αυτό υποστηρίζεται, βάσει των αρχών του εποικοδομισμού, μια ποικιλία μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας με επίκεντρο τους μαθητές. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει ένα συνεργατικό περιβάλλον επίλυσης προβλημάτων, όπου οι μαθητές γίνονται συμμετέχοντες στη δική τους μάθηση.

Ρόλοι

Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες εργασίας, κάθε μία από τις οποίες θα αναλάβει μία διαφορετική πτυχή της ζωής και του έργου του Ελευθερίου Βενιζέλου. Για τον σκοπό αυτό, οι μαθητές θα καθίσουν ανά ομάδες ή σε σχήμα Π, ώστε όλοι οι μαθητές/τριες να είναι ενεργοί/ές στη μαθησιακή διαδικασία. Η δημιουργία των ομάδων γίνεται με κριτήριο τα ενδιαφέροντα, τις δεξιότητες, το φύλο, τις δυνατότητες χρήσης των νέων τεχνολογιών. Οι ομάδες που θα δημιουργηθούν θα πρέπει να είναι έτσι κατανομημένες, ώστε το μαθησιακό επίπεδο να είναι ανομοιογενές. Τα μέλη των ομάδων αναλαμβάνουν συγκεκριμένες δράσεις (π.χ. πληροφορίες για κάτι συγκεκριμένο) και στοχεύουν στη σύνθεση ενός τελικού προϊόντος από την ενασχόλησή τους με το θέμα, το οποίο θα

μπορεί να είναι αυτοτελές, αλλά και να ενταχθεί στο γενικότερο πλαίσιο της διερεύνησης της ζωής του Ελευθέριου Βενιζέλου.

Πρωτοτυπία σεναρίου

Παρόλο, που σε ένα ευρύτερο βαθμό η δομή της διδασκαλίας ταυτίζεται με τους στόχους του ΑΠΣ αναφορικά με την διδασκαλία των προσπαθειών του Βενιζέλου για εκσυγχρονισμό και για την πραγματοποίηση της Μεγάλης ιδέας, εντούτοις ο μαθητής κατανοεί τα παραπάνω όχι μέσα από την καταγραφή γεγονότων και την απλή παρουσίαση εικόνων της εποχής, αλλά οδηγείται σε συμπεράσματα, συνδέοντας και συναρτώντας γεγονότα και καταστάσεις με άμεση απόληξη η κατάκτηση της γνώσης να αποτελεί μια προσωπική προσπάθεια. Η παραπάνω συνθήκη, θα λέγαμε πως αποτελεί απόρροια της υιοθέτησης των αρχών του εποικοδομισμού, καθώς η μάθηση είναι μια ενεργή διαδικασία που κινητοποιεί τον μαθητή.

Επεκτασιμότητα και βελτιωτικές προτάσεις

Πιο συγκεκριμένα, λοιπόν, με βάση το μάθημα της ιστορίας της Γ' Γυμνασίου και την θεματική ενότητα της ζωής και του έργου του Ελευθέριου Βενιζέλου εκτός από τα ψηφιακά μέσα και την αξιοποίηση ηλεκτρονικών και αξιόπιστων ταυτόχρονα πηγών ο εκάστοτε εκπαιδευτικός θα μπορούσε να ενθαρρύνει την έρευνα, την εφαρμογή και την αξιολόγηση για την καλύτερη συμμετοχή των μαθητών και των αναγκών τους. Οι μαθητές μελετούν έτσι υλικό εκτός τάξης διαβάζοντας, παρακολουθώντας σύντομες ηχογραφημένες διαλέξεις βίντεο ή ερευνώντας εργασίες. Ο χρόνος της τάξης χρησιμοποιείται για να βοηθήσει τους μαθητές να εργαστούν μέσω του υλικού σε ομάδες, ή ατομικά, για ενεργή μάθηση, με έμφαση στη σκέψη υψηλότερης τάξης και την εφαρμογή σε σύνθετα προβλήματα. Συνεπώς, δεν αρκούν οι καινοτόμες πρακτικές στα πλαίσια της τάξης, αλλά να προκαλέσει και να διεγείρει στους μαθητές την ανάγκη εξερεύνησης της γνώσης και της κατάκτησης της. Η ανάθεση εργασιών και εύρεσης υλικού για τον Ελευθέριο Βενιζέλο λόγου χάρη θα βοηθήσει τον μαθητή να επιλέξει εκείνος τι θεωρεί χρήσιμο και τι όχι, ενισχύοντας έτσι την κριτική του σκέψη και θεώρηση.

Παρατηρήσεις και οδηγίες για τους/τις εκπαιδευτικούς

Σε συνέχεια των δραστηριοτήτων και των διδακτικών στόχων, που αναφέρθηκαν παραπάνω χρήσιμο θα ήταν να προταθεί σε κάθε εκπαιδευτικό, που θέλει να υιοθετήσει το παραπάνω σεμινάριο να μελετήσει όχι μόνο το ΑΠΣ, αλλά και το σύνολο των διαδικτυακών πηγών, στα οποία η διδασκαλία θα βασιστεί, ώστε να μην υιοθετήσει μια απόλυτη στάση, αλλά, με έναυσμα τις παραπάνω προτάσεις να προσαρμοστεί στη δεκτικότητα και την ευελιξία των μαθητών, ώστε η μάθηση και η γνώση να αποτελέσουν ένα αβίαστο αποτέλεσμα χωρίς καλούπια και "πρέπει".

Παράρτημα

Φύλλο αξιολόγησης

Όνομα: _____ Ομάδα: ____

1. Ποια περίοδο έζησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος και για ποιους σταθμούς του έργου του είναι γνωστός;

2. Ποια θα ήταν η πορεία του Ελληνικού έθνους χωρίς τη συμβολή του Ελευθέριου Βενιζέλου;

3. Κατά την γνώμη σας, ποια ήταν τα κύρια στοιχεία των πολιτικών ενεργειών του Ελευθέριου Βενιζέλου;

4. Ποια θεωρείτε πώς ήταν η σημαντικότερη ενέργεια του Ελευθέριου Βενιζέλου στο σύνολο της πορείας του στο πολιτικό σκηνικό της χώρας;
